

شماره :
۴۲۱۰۵/۳۹۵
پیوست
۱۳۹۶/۹/۱۲

بسم تعالیٰ

دیوان محاسبات کشور

دارد

با صدور بر محمد و آل محمد

جناب آقای کیائی

معاون محترم توسعه مدیریت و منابع سازمان آموزش فنی و حرفه ای
کشور

سلام علیکم

با احترام، به پیوست تصویر دادنامه شماره ۶۵۴-۶۵۵ مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۱۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری متضمن عدم ابطال بخشنامه های شماره ۱۲۸۲/۱۷۳ مورخ ۰۸/۲۰/۱۳۹۱ دیوان محاسبات استان بوشهر و ۲۰۰۰/۲۱۷۵ مورخ ۲۷/۱۲/۱۳۹۴ دیوان محاسبات استان اردبیل، مبنی بر تأیید "پرداخت غیرقانونی کمک هزینه عائله‌مندی به زنان مجرد فاقد سابقه ازدواج" جهت استحضار و بهره‌برداری ایفاد می‌گردد، خواهشمند است دستور فرمایید نسبت به اصلاح احکام مربوطه از تاریخ دادنامه اقدام و نتیجه را به این گروه حسابرسی اعلام نمایند.

حسب اتفاقی فرزند

۱۳۹۶/۰۷/۱۲

حمدت بری راهه ام «زم و سلام»
آئم پایع و خوشید

۹۷/۹/۱۲

جعفر امجدی
سرپرست گروه بینجم حسابرسی
هیات یازدهم امور عمومی و
اجتماعی

۱۳۸

تاریخ:

شماره:

بیوست:

فَلَا تَنْبِغُوا الْهُوَيْ أَنْ تَعْدُلُوا

دادنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره دادنامه: ۶۵۴-۶۵۵

تاریخ دادنامه: ۱۳۹۶/۷/۱۸

کلاسه پرونده: ۲۹۳/۹۵، ۶۹۸/۹۵

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاكيان: خانمها ۱- مهدىه مسکى زاده ۲- زينب غفارى

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- بخشندام ۱۲۸۲/۱۲۳/۲-۲۰/۸/۱۳۹۱ دیوان محاسبات بوشهر

۲- بخشندام شماره ۱۳۹۴/۱۲/۲۷-۲/۱۷۵/۲۰۰ دیوان محاسبات اردبیل

گرددش کار: الف) خانم مهدىه مسکى زاده به موجب دادخواستی ابطال بخشندام ۱۲۸۲/۱۲۳/۲-

۱۳۹۱/۸/۲۰ دیوان محاسبات بوشهر را خواستار شده و در جهت تبيين خواسته اعلام کرده است که:

"ریاست محترم دیوان عدالت اداری"

سلام عليکم

احتراماً همان گونه که عالی جناب استحضار دارند قانونگذار مستند به بند ۴ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری جهت حمایت از زنان مجرد شاغل در دستگاههای دولتی آنها را با این تصریح که (کارمند زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که دارای همسر نبوده و یا همسر آنان معلول یا از کارافتاده کلی می باشد و یا خود به تنها بی متكلف مخارج فرزندان هستند از مزایای کمک هزینه عائله مندی موضوع این بند بهره مند خواهد شد) مشمول این حکمت هزینه عائله مندی نموده است. از طرفی به لحاظ تفسیرهای متفاوتی که از ماده قانون

فلا تُنْبِغُوا الْهَوَى أَنْ تَعْلُوَا

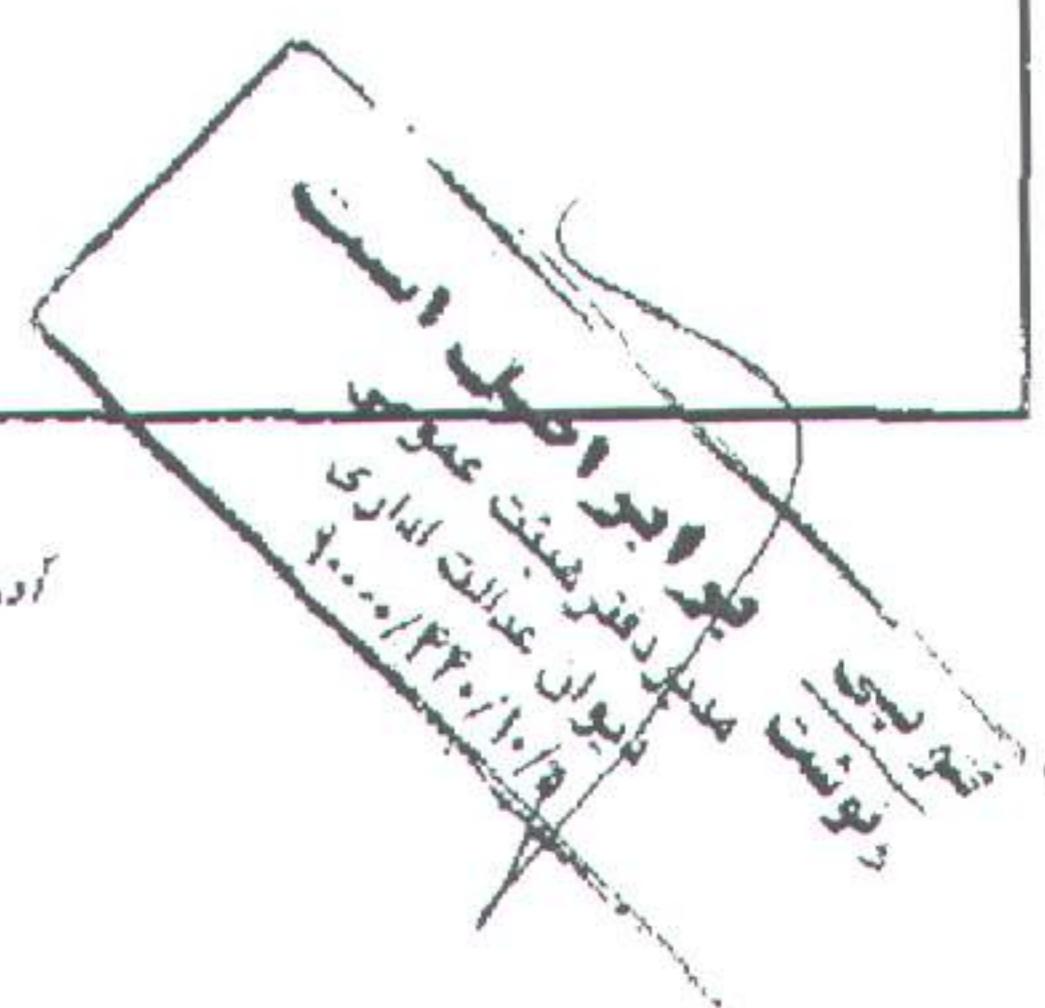
دادرNAME

همسر را در کنار زنانی که همسر آنان معلول و یا از کارافتاده باشند و یا خود به تنها یی متکفل مخارج فرزندان خود هستند قرار داده است. این بدان معنی است که مراد مقنن این است که زنانی که فاقد همسر هستند فقط به زنانی اطلاق می شود که قبل همسر داشته اند و بعداً به هر دلیلی فاقد همسر شده اند و اینان مانند کسانی می باشند که همسر آنان معلول و یا از کارافتاده کلی است. با توجه به مراتب بخشندامه شماره ۲/۱۷۳/۱۲۸۲-۲/۱۷۳/۱۳۹۱ سریرست دیوان محاسبات بوشهر و ۲/۱۷۵/۲۰۰۰-۲/۱۷۴/۱۲/۲۷ مدیر کل دیوان محاسبات اردبیل که پرداخت کمک هزینه عائله مندی به زنان مجرد بدون سابقه ازدواج را مغایر قانون دانسته است، خلاف قانون و قابل ابطال تشخیص نشد.

محمد کاظم بهرامی

رئيس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری پلاکار شهید مطهری نبش خیابان ایران زمین

فلا تَنْبِغُوا إِلَهَوِيَّ أَنْ تَعْذِلُوا

دادنامه

مذکور توسط اشخاص حقیقی و حقوقی صورت می‌پذیرفته از معاونت حقوقی امور مجلس و استانها استعلام و درخواست تفسیر گردیده که مشارالیه مراتب را طی بخششانه شماره ۱۳۹۰/۱۱/۲۹-۱۵۲۲۴/۲۱۶۷۵۶ به منظور اجراء ابلاغ نموده است. کما اینکه همین موضوع به لحاظ تفسیرهای متفاوت مورد رسیدگی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری قرار گرفته و طی دادنامه شماره ۱۳۹۱/۱۱/۹-۸۲۰ صراحتاً (از نظر مقنن همه زنان مذکور از کمک هزینه عائله مندی و اولاد برخوردار خواهند بود) موضوع مورد تایید واقع گشته است همان طوری که مستحضرید آراء هیأت دیوان عدالت اداری و دیوان عالی کشور از منابع حقوق و در حکم قانون نیز می‌باشند. اما خوانده ردیف اول طی بخششانه شماره ۱۳۹۱/۸/۲۰-۲/۱۷۳/۱۲۸۲ به کلیه دستگاههای اجرایی در استان بوشهر و به استناد نظریه شورای حقوقی دیوان محاسبات کشور با دلالت و تفسیر مفاد جزء (۴) ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری پرداخت هر گونه حق عائله مندی و اولاد کارمند زنی که ازدواج نکرده و یا همسر معلول و یا از کارافتاده نادرند و ... غیر قانونی می‌داند این بخششانه با سایر بخششانه‌های موضوع مطروحه از جمله معاونت حقوق امور مجلس و استانها (معاون حقوقی رئیس جمهور) و دادنامه صادر دیوان عدالت اداری و نامه اداره کل نظارت بر اجرای بودجه وزارت امور اقتصادی و دارایی مغایر بوده، با عنایت به معروضه فوق الذکر خواهشمند است دستور فرمایند ضمن بررسی لازم، نسبت به صدور حکم شایسته بر محکومیت خوانده ردیف اول به ابطال بخششانه (شماره ۱۳۹۱/۸/۲-۲/۱۷۳/۱۲۸۲) دیوان محاسبات استان بوشهر منضم به نظریه مشورتی ۱۳۹۱/۷/۱۵-۲۰۰۰/۶۲۹ دیوان محاسبات کشور (کشور) که متسغانه این موضوع صرفاً در استان بوشهر اجرایی و در سایر استانهای کشور خبری از اجرای آن نیست. مضافاً خوانده ردیف دوم (سازمان جهاد کشاورزی استان بوشهر) الزام به برقراری و پرداخت حق عائله مندی از تصویب قانون مارالذکر، مورد استدعا است.^{۱۱}

در پاسخ به اخطار رفع پیشنهاد که از طرف دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری برای شاکی ارسال شده بود

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبری نبش خیابان ایران زمین

فلا تَبْغُوا الْهُوَيْ أَنْ تُعَدِّلُوا

د/و/نامه

وی به موجب لایحه ای که به شماره ۱۳۹۵/۸/۱۹-۱۳۴۸ ثبت دفتر هیأت عمومی شده پاسخ داده است که:

" دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری "

با سلام

احتراماً، عطف به کلاسه پرونده ۱۳۹۵/۷/۱۴-۶۹۸/۹۵ و شماره پرونده ۱۳۹۵/۸/۵، به اینجانبه مهدیه مسکی زاده ابلاغ گردیده، به استحضار
نقض پرونده که در روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۵/۸/۵، به اینجانبه مهدیه مسکی زاده ابلاغ گردیده، به استحضار
می رساند که ضمن ارسال تصاویر بخشانمه شماره ۱۳۹۱/۸/۲۰-۲/۱۷۳/۱۲۸۲ سرپرست دیوان محاسبات استان
بوشهر منضم به نظریه مروخ ۱۳۹۱/۶/۱۹ جلسه شورای حقوقی دیوان محاسبات کشور به حضور ایفاد، مضافاً ابطال
نظریه مذکور نیز از آن دیوان درخواست می گردد. لذا خواهشمند است دستور فرمایید نسبت به ابطال نظریه مذکور
و صدور حکم شایسته مورد استدعاست. "

متن بخشانمه شماره ۱۳۹۱/۸/۲۰-۲/۱۷۳/۱۲۸۲ که مورد اعتراض قرار گرفته به شرح زیر است:

" بخشانمه به کلیه دستگاههای اجرایی "

سلام علیکم

احتراماً، مستفاد از جزء (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، پرداخت حق عائله مندی و اولاد به کارمند
زنی که ازدواج نکرده و یا همسر معلول یا از کارافتاده ندارد و یا به تنها یی متکفل مخارج فرزندان نمی باشد، مجوز
قانونی ندارد. نظریه جلسه مورخ ۱۳۹۱/۶/۱۹ دیوان محاسبات کشور نیز موید این مطلب است.

در راستای سیاستهای پیشگیرانه موضوع اعلام تا در پرداختها مورد توجه قرار گیرد. "

ب) خانم خیریب غفاری به موجب دادخواستی ابطال نامه شماره ۱۳۹۴/۱۲/۲۷-۲/۱۷۵/۲۰۰ دیوان

~~محاسبات وظیفه را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:~~

آدرس: تهران بزرگراه شهد ستاری بلوار شهد مخبری نیش خهابان ایران زمین

تاریخ: ۱۳۸۸

شماره:

پیوست:

فَلَا تَنْبِغُوا الْهُوَيْ أَنْ تَعْدِلُوا

و/او نامه

۱۱ ریاست محترم دیوان عدالت اداری

احتراماً، اینجانب زینب غفاری صائین در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۱۷ به استخدام اداره کل دامپزشکی استان اردبیل درآمده ام و هم اکنون شاغل در اداره کل مذکور می باشم و بدین وسیله به استحضار می رسانند، بنا به دلایل شکلی و ماهوی ذیل استدعای ابطال نامه شماره ۱۳۹۴/۱۲/۲۲ - ۲/۱۷۵/۲۰۰۰ مدیر کل دیوان محاسبات استان اردبیل و صدور حکم برقراری مجدد حق عائله مندی به استناد دلایل و مستندات ذیل را دارم.

۱- به استناد بند ۶۸ ماده ۴ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ که مقرر می دارد «... کارمندان زن شاغل، بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که دارای همسر نبوده و یا همسر آنان معلول و یا از کارافتاده گلی می باشند و یا خود به تنها بی متكلف مخارج فرزندان هستند از مزایای کمک هزینه عائله مندی موضوع این بند بهره مند می شوند...» و منطق بند مذکور صراحتاً و آشکار و به طور مستقیم اینجانبه را محق به دریافت حق عائله مندی قرار داده و کلمات یا بین مشمولین امتیاز این بند از قانون (یا) عطف و جدا کننده می باشد و اطلاق (کارمندان زن شاغل ... که دارای همسر نبوده ...) منطبق با وضعیت من می باشد.

۲- به استناد نظریه های شماره ۱۳۸۹/۱۱/۹-۲۲۷۶۱۸/۱۱۷۵۹ و ۱۳۸۸/۷/۱۳-۱۳۳۱۷۶/۹۱۱۵ معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری در قسمتی از نظریه اعلام می دارد. (... و با توجه به اینکه قانونگذار موارد ذکر شده در این بند را با کاربرد حرف ربط «یا» در عرض یکدیگر مورد حکم قرار داده است، بنابراین کارمندان زن فاقد همسر نیز مشمول دریافت حق عائله مندی هستند و شروط و قیودی که مربوط به دیگر مشمولین دریافت این حق می باشد به کارمند زن فاقد همسر تسری ندارد...)

۳- معاون حقوقی رئیس جمهوری به عنوان دولت، اعطاء کننده و اجرا کننده قانون این امتیاز در نظریه شماره ۱۳۸۹/۱۱/۹۶۲۲۷۶۱۸/۱۱۷۵۹ صراحتاً اشاره می دارد. (... حق عائله مندی به کارکنان زن بدون همسر اطلاق

شماره:

پیوست:

فَلَا تُتِّبِعُوا الْهُوَيْ أَنْ تَعْدِلُوا

دادرNAME

داشته و به زنانی که ازدواج نکرده و متکفل فرزند نیز نباشند قابل پرداخت است...)

۴- از آنجا که حق عائله مندی به استناد بند ۶۸ ماده قانون مدیریت خدمات کشوری یک بار در احکام حقوق اینجانبه برقرار گردیده و هنوز هم حکم قانون پابرجا بوده و بنا به هیچ دلیل قانونی نقض نشده است لذا حقوق برقرار شده قبلی عائله مندی از حقوق مکتسپ بوده و قطع آن نیاز به دلیل قانونی از مرجع صالح قانونی (محاکم یا قوه قانونگذاری) می باشد. بنابراین به لحاظ دلایل و مستندات فوق الذکر از آن مقام استدعای صدور حکم به برقراری حق مذکور را دارد.

متن بخشنامه مورد اعتراض به قرار ذیر است:

"جناب آقای معظم نژاد

مدیر مالی محترم اداره کل دامپزشکی استان آردبیل

سلام علیکم

احتراماً، با عنایت به نظر استفساری معاون محترم قوانین مجلس شورای اسلامی به شماره ۱۳۹۴/۱/۲۶-۸۲۴۲۱
برقراری و پرداخت کمک هزینه عائله مندی به کارکنان زن مجرد (زمانی که ازدواج ننموده اند) مفایر با بند (۶۸) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و فاقد جواز قانونی می باشد.

بررسیهای به عمل آمده از عملکرد سال مالی ۱۳۹۳ حاکی از آن بوده که برخلاف نظریه استفساری مارالذکر، کمک هزینه عائله مندی به کارکنان زن مجرد شاغل در آن دستگاه اجری از پرداخت گردیده است.

با توجه به لزوم رعایت کامل احکام قوانین موضوعه و به منظور ارتقاء انضباط مالی مقرر فرمایید مراقبتهای لازم را

در هنگام اجرای قوانین و مقررات حاکم مبذول فرمایند. - مدیر کل "

~~در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل حقوقی و بررسیهای فنی دیوان محاسبات کشور به موجب لایحه های~~

آدرس: تهران بزرگراه شهد ستاری بلوار شهد مخبری نبش خیابان ایران زمین

تاریخ: ۱۳۸

شماره:

بیوست:

فلا تُبْغُوا الْهَوَى أَنْ تَعْلُوا

دادرئامه

شماره ۱۳۹۵/۵/۱۷-۲۰۱۰۰/۵۸۷ و ۱۳۹۵/۸/۱۹-۲۰۱۰۰/۵۸۸ توضیح داده است که:

"مدیر محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری"

سلام علیکم

احتراماً بدين وسیله موارد ذیل را جهت تنویر ذهن چنابعالی به استحضار می رساند:

۱- منطق قسمت نخست بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ناظر بر تعیین کمک هزینه عائله مندی و اولاد برای کارمندان مرد دارای همسر است و بخش دوم آن نیز در راستای تبیین چگونگی پرداخت کمک هزینه موصوف به کارکنان انانی که مقید به شرط تأهل اند، می باشد. اساساً حکم و موضوع این بند ناظر بر تحقق شرط عائله مند بودن زن یا مرد شاغل، بازنشسته یا وظیفه بگیر جهت پرداخت کمک هزینه عائله مندی و اولاد است.

به عبارت دیگر اگر چه در شق اخیر بند موصوف، قانونگذار به کارکنان زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول که دارای همسر نبوده، اشاره می نماید و در نظر اول نیز عبارت فوق مطلق به نظر می رسد لیکن با عنایت به روح حاکم بر بند موصوف و به انتکاء قرینه های متعدد در فواین و مقررات استخدامی که موید تقیید کمک هزینه فوق به شرط تأهل است انصراف عبارت کارکنان زنی که ازدواج نکرده اند روشن و مدلل می گردد. بنابراین منجز است که غرض غایی مقتن از عبارت «... کارکنان زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر این قانون که دارای همسر نبوده ...» کارکنان مونشی است که پس از ازدواج به دلایلی نظیر فوت همسر یا متارکه، فاقد همسر می شوند.

۲- در خصوص قانون تفسیر بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۹۰ باید گفت اصولاً تا قبل از تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری، حق عائله مندی و اولاد مخصوص مستخدمین مرد بود اما بند (۴) ماده (۶۸) مذکور، این حق را به شرایطی برای مستخدمین زن نیز قائل شد. لیکن در فراز دوم بند (۴) فقط حق عائله مندوذ کرد و همچنان حق اولاد، مغفول واقع شد لذا در ماده واحده تفسیری در سال ۱۳۹۰ به صراحت حق اولاد

فلا تَبْغُوا الْهُوَيْ أَنْ تَعْلُوا

دادنامه

نیز به حق عائله مندی اضافه گردید. بنابراین بدیهی است همچنان که مردی که ازدواج نکرده از حق عائله مندی برخوردار نیست مستخدم زنی که اصلاً ازدواج نکرده و مجرد است نیز از حق عائله مندی محروم می باشد و نیز همچنان که اگر مستخدم مردی فرزند نداشته باشد حق اولاد به او تعلق نمی گیرد، مستخدم زن نیز چنانچه اولاد نداشته باشد از حق اولاد بهره مند نخواهد بود. در غیر فرض آخر پرداخت حق عائله مندی و اولاد به زنان مجرد از مصادیق ترجیح بلا مرد معسوب می گردد.

۳- مکاتبات و پیگیریهای متعددی نیز از سوی مبادی مختلف با معاونت حقوقی رئیس جمهور و معاونت حقوقی، امور مجلس و استانهای معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور به عمل آمده که اولاً؛ مفاد آنها با یکدیگر در تعارض می باشد نظیر نامه شماره ۱۴۰/۶/۱۵-۲۳۰/۹۰/۱۲۹۵۹ که یک مرتبه متضمن ممنوعیت پرداخت کمک هزینه موصوف به کارکنان زن مجرد است و بار دیگر وفق نامه ۱۳۹۰/۱۱/۸-۲۳۰/۹۰/۲۸۲۴۶ مبنی عدم ممنوعیت است و ثانیاً، با عنایت به حکم جزء (۴) بند (ب) ماده (۱۱۶) قانون مدیریت خدمات کشوری، مرجع اظهارنظر و پاسخ گویی به آستعلامات و ابهامات اداری و استخدامی دستگاههای اجرایی در اجرای قانون موصوف، «شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی» است که اظهار نظر مراجع باد شده در تجویز پرداخت کمک هزینه موصوف به کارکنان زن مجرد، هیچ یک از ناحیه شورای اخیرالذکر نبوده و ملاک عمل نمی باشد.

اگرچه دادنامه شماره ۱۳۹۱/۱۱/۹-۸۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی استناد نموده و بدین استدلال؛ زنانی که ازدواج نموده اند را نیز مشمول کمک هزینه عائله مندی و اولاد دانسته است، لیکن منطق و مدلول رأی اصداری ناظر بر خواسته مطروحة است. در فقره مورد بحث خواسته شاگرد (خانم صدیقه قره جشنلو)، منطبق با وضعیت وی، برقراری کمک هزینه عائله مندی در مورد شخص انانی است که

همسرش فوت شده و فرزند تحدیت ندارد، بلکه اساساً شخص انان در حالت تجرد و عدم اختیار شوهر موضوع

فَلَا تَنْبِغُوا إِلَهُو يَ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه

سوال نبوده تا به تبع آن هیأت عمومی رفع تهافت نماید.

به تعبیر دیگر، آن چه موضوع سوال و خواسته مشارالیها واقع شده، برقراری این کمک هزینه در خصوص اشخاصی است که به واسطه وفت شوهر مجرد شده و در حال حاضر مزدوج نگردیده اند. مضافاً معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی طی نامه شماره ۱۳۹۴/۱/۲۶-۸۳۴۲۱ در پاسخ به نامه های معاونت حقوقی، مجلس و تفریغ بودجه سازمان متبوع اعلام نموده است: «استفساریه بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در مورد زنانی است که صاحب فرزند هستند مستقل از اینکه (درحال حاضر) دارای همسر باشند یا نباشند، بتوانند از حق اولاد برخوردار شوند و علی القاعده ارتباطی با زنانی که تاکنون ازدواج نکرده اند نداشته و شامل ایشان نمی گردد و همچنین طی نامه شماره ۱۳۹۵/۱/۲۵-۳۳۱۸ نه تنها پرداخت حق عائله مندی و اولاد به کارمندان زن مجرد که ازدواج نکرده اند وجاhest قانونی ندارد بلکه در اجراء برای زنی که ازدواج ننموده تعیین اولاد امری ناممکن است.

لذا تسری دادن حکم دادنامه صادره به زنان مجرد یا دوشیزه یا هر مصداقی خارج از خواسته مطروحه، توسعه شمول قانون تلقی می گردد و نمی توان مستند به ماده (۵۳) آیین دادرسی دیوان عدالت اداری وجه تشابهی از آن استخراج با استمزاج و دیگر دعاوی مطروحه را نیز مستند بدان مختومه نمود. پنا به مراتب فوق، صدور رأی مقتضی مبنی بر رد شکایت شاکی مورد استدعاست."

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۶/۷/۱۸ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

مقتنن در فقره ۶۸ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری برای برقراری حق عائله مندی، زنان فاقد